

Előfizetési árak:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy órára	1 "
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
széktitkására vonatkozó felszó-
lamások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét, illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Külföldi szemle.

Nagybecskerek, márczius 5.

A német birodalmi gyűlésen szombaton a hadügyminiszter fizetése címénél Liebknecht indokolta a szociálisták indítványát, mely kimondja, hogy a kormány törvényjavaslatot terjeszzen elő irányban, hogy az ifjúságnak a hadi szolgálatra való nevelése a hadsereg jelenlegi szervezetéről a miliciára való átmenete szempontjából előkészítessék. Liebknecht ecsetelte a svájci milícia rendszerét, amely olcsóbb és demokratikus szelleme következtében nagyobb békebiztosítókat nyújt. — Baumbach (birodalmi párti) kifejté, hogy a miliciából álló hadsereg csak védelemre használható. Svájc és Amerika helyzeténél fogva beérhetik a miliciarendszerről. A legborzasztóbb egy elfajult néphad, amint azt a párisi kommune megmutatta. — Rickert azt hiszi, hogy a francziák — talán a szociálisták kivételével — Németországgal háborút kezdenének, ha bizonyosságot szerezhetnének, hogy csak Németországgal állanának szemben. Egy svájci vezérkari tiszt a svájci hadsereget harcképtelennek jelentette ki. A miliciarendszernél a katonák, ha komolylyá kezd válni a dolog, ágyútütelékké válnak. — Podbielski kijelentette, hogy a szociáldemokraták csak tompa kést akarnak adni. Nekik azonban éles kardra van szükségük, hogy mindenkor sikerrel léphessenek közbe Németország dicsőségére és védelmére. A tárgyalást ma folytatták.

Ugyancsak Berlinben az államfelforgatók elleni javaslat tárgyalására kiküldött bizottságban a minap Rintelen indokolta a centrumnak a 130. § hoz adott indítványát, mely így hangzik: „600 márká pénzbüntetéssel vagy 2 évig terjedő fogházzal sújtatik az, aki nyilvánosan

vagy többek előtt, nyomtatásban vagy képpben megítámadja az Isten létét és lélek halhatatlanságában való hitet, vagy pedig a házasság, vagy a család erkölcsi jellegét.“ Rintelen kifejtette, hogy a hitetlen tanárok káros befolyását szintén sújtani kell, hogy az erkölcsöt és vallást behatóan megvédjük, minthogy különben mindjobban fog terjedni a hitetlenség. Nieberding államtitkár ellenezte a centrum indítványát és kijelentette, hogy a javaslat a jogos kritikát ne akadályozza meg, hanem csak az olyant, a mely a közbékét megzavarja. Szavazásra nem került a sor.

Petrov, bolgár hadügyminisztert, aki Albrecht főherceg temetése alkalmából Bécsben volt, fölkereste egy hírlapíró, ki előtt érdekes nyilatkozatokat tett. A miniszter nézete szerint Bulgáriáról azért van annyi téves nézet elterjedve, mert a külföld az ottani viszonyokat hamis európai mértékkel méri és mert ott a „liberális“, „konzervatív“, „russophil“, „russophilob“ fogalmakkal visszaélnek és a külföld feleli, hogy Bulgária még a Kelethez tartozik és pártjai másként csoportosulnak, mint Európában. Aki ellenzéki, azt hiszi, hogy neki minden szabad. Stambulov ma a szokásos bolgár ellenzéki politikát folytatja, Radoszlavov, régi ellensége. Karavelov, aki gyűlöli, Zankov az orosz érzelmű — egy hajóban evez vele. Így volt ez mindig. Stambulovot mindig hatalomvágya vezette. Oroszország ellen volt, ha állása kívánta, Ausztria-Magyarországgal, ha ott remél támogatást, ha nem lesz orosz, nem az ő érdeme; az oroszok akadályozták meg. Petrov azt hiszi, hogy Stambulov bukását a fejedelem nem siettetette. A helyzet akkor veszélyes volt. A polgári és katonai hatóságok közt véleménykülönbségek keletkeztek, melyek a minisztertanácsban szóba kerültek, Stambulov panasza-

kodott az ellenzéki hangulat fokozódásán s hogy azt meggátolja, az ostromállapotot kívánta. Ebből keletkezett a válság. Stambulov beadta lemondását és azt remélte, hogy ő lesz a szobranje elnök és aztán ismét kormányelnök lehet. Ez azonban szerencsére nem történt. A fejedelem a helyes utat választotta. Hatalma nagyobb lett és az összes pártok feléje fordultak. Jellemző, hogy Zankov is felke este az udvart. Petrov azt tartja, hogy a kormány állása biztos. A miniszteriumnak 100 szavazata van, az ellenzéknek csak 60. Az ellenzékétől nem félnek.

A japán-kinai háborút illetőleg Pétervárról azt jelentik, hogy a diplomáciai és politikai körökben ujlágismét sokat foglalkoznak a kinai-japán háborúval, valamint azon körülménnyel, hogy annak befejezése nagyon szükséges volna. A mint megbízható forrásból jelentik, Japán, dacára annak, hogy a háboru folytatására szükséges eszközök felett bőven rendelkezik, arra való tekintettel, hogy Khina minden vereséget a legnagyobb passivitással eltűr s a rengeteg birodalomból újabb meg újabb erőket küld a harcztérre, készenek nyilatkozott Khinával béketárgyalásokba bocsátkozni és pedig annál is inkább, mert a külföldi hatalmak, de különösen Oroszország és Anglia tokioi képviselői tudtára adták a japán külügyminiszteriumnak, hogy a háboru oly fordulatot vesz, mely az említett hatalmak érdekeit is érinti.

A japán külügyi kormány, mely eddig láthatólag azon faradozott, hogy az egész hadjárat alatt az európai nagyhatalmak érdekei Kelet-Ázsiában ne veszélyeztessenek, kijelentette, hogy Japánnak csak az a czélja, hogy Korea függetlenségét fenntartsa és ezen államot Khina jogtalan

A „TORONTÁL” TÁRSZÁJA.

Egy halálra ítélt utolsó napja.

— Amerikai elbeszélés. —

— Tehát ön elhagy bennünket! Nem fogjuk többé viszont látni?

— Fájdalom, kedves asszonyom, meg kell lenni. Holnap reggel, pontban tíz órakor „vissza vonhatatlanul és elengedhetetlenül“ függeni fogok az akasztófán!

Bármennyire közönyössé tett is minden iránt az a három hónap a mit a yankék között töltöttem, ez a párbeszéd meglepett és nagyon felcsigázta érdeklődésemet. Eppen e perczben léptem át Humanity ville fogházában ama törtön küszöbét, melyben a halálra ítélteteket őrzik. Különcz hely, inkább salon, mint czeila. Nagyon emlékeztetett a vidéki nevelőintézetek társalgó termére; az ablakokon vasrácsok voltak, a fal tiszta fehér, nagy nehéz zárok és végül, hogy a hasonlatosság teljes legyen, temérdek karosszék, szőlye a látogatók kényelmére. A terem közepén tíz tizenkét lady részint ülve, részint állva, de mindannyian elegáns látogató öltözékben, egy gentleman körül képezett kört. Ez a gentleman hasonlóképen gála öltözetben volt; frakk virággal a gomblyukban, fehér batiszt nyakkendő, gondosan keményre vassalva, kezén fehér keztü, és végre claque, melyet kedélyesen forgatott ujjaival.

— Ez a gyilkos, — mondá sugva a detektiv, aki kalauzolt. Az ellátáson kívül minden napra 10 dollárja van.

Mozdulatom nagy meglepetést árukt el. Kisértöm mitsem adva rá, hozzákézdett lelkiismeretes cziczzeroni mesteriségéhez.

— Dux James, dacára, hogy jelentékeny szerepet játszik az újabbkori bünygyi krónikában, intelligens megjelenésű ember. Meg volt benne az a finom érzék, hogy csakis tisztessé-

ges embereket szemelt ki áldozataul (olyanokat ugyanis, kik 10.000 dollárig vagy ezen felül állottak). E szokásnak köszönhető, hogy nagy izben sikerült kibújnia a büntető igazság szolgáltatás hatalma alól; első gyilkossága után tanukat fogadott fel, kik alibi-jét bebizonyították; a második után, hogy hogy nem, az a szerencseje volt, hogy bírásával szépen kibékült; a harmadik eset után szintén sikerült neki ez a ki egyezés bírásával; de a következő „üzlet“, a negyedik majd fejébe került. Azok az értékek, melyeket az „üzlethelyiségében“ meggyilkolt bankár pénzeszközében talált, — hamisaknak ismertettek fel. James tévedésből egyik társát gyilkolta meg. A börtönben nem állt módjában összegyűjteni azt a „bizonyos“ összeget melylyel ártatlanságát kimondhatta volna, s így a jury vétkesnek nyilvánította. Már-már azon a ponton volt, hogy kivégezik, midőn egyik társa, ki hitelintézetet alapított, ügyvédje által azt az ajánlatot nyújtotta be, hogy olcsó áron megveszi az értéktelen banknótákat és ügynőkei által a nyugati kis városokban fogja a lakosság között értékesíteni. Az összeg e szerint, majdnem az utolsó fillérig realizálva lévén, a kormányzóra néve megszűnt az anyagi érdek és nagyjelükten aláírta az elítélt kegyelmi okmányát. — De Dux sohasem heverte ki ezt a csapást. Az átélte felelem mindig előtte lebegett és elbatoratlanította. Tehetősége egymásután cserben hagyta. Tekintete elvesztette azt a biztos ságot, melynek hírnevét és mondhatni: szakmájában az elsőséget köszönhetette. Mindig lejjebb süllyedt a lejton és kész volt megítáadni a legelső embert, akivel újában találkozott. Egy este a külváros valamelyik utcájában egy nyomorult öregot ütött agyon kalapcsával, kinél egy nikkel óránál egyebet nem talált. — Tetten kapta, a nagy jury elé állították. A tanuk tehetőleg vallottak, őmaga szórakozottan védekezett és így történt, hogy egy forró nyári napon, a whiskey cock-tail tól kissé mámoros bírák ki-mondták telette a halálos ítéletet. Maga Blaks-

tone bíró hirdette ezt ki, sűrű cigaretta füst közepett, azzal a kijelentéssel, hogy a kivégzés három hónap múlva fog megtörténni, addig időt engednek az elítéltek hogy a bibliát egyszer végig olvassza. A három hónap tegnap telt le.

Mind ddig félbeszakítás nélkül hallgattam az e beszélet. Tovább nem tarthatva magamat, így szóltam közbe:

— Es ez az elítélt? Ebben a ruhában? Ebben a teremben? Ennyi tisztelettel elhalmozva?

A rend embere meglepetve tekintett rám. — Ugy van, ez Dux, — feleltrövid szünet után. Hisz ön tudja, hogy átért! Egész Humanity ville társadalma érdeklődik iránta. Városunk gaadag lady-jei minden költségét fedezik. Annyi bizonyos, hogy szép halála fog lenni. Valóságos győzelem a baptista egyházra. Ön tanuja lesz, hogy miképen hal meg egy igaz keresztényen.

A rend embere, aki a legkomolyabban beszélt, látva, hogy hitetlenül rázom a fejemet, bizonyára így szólhatott magában:

— Ezekben a francziákban nincs kegyelet a hit és a törvény iránt. Sohasem láttak semmit és mitsem értenek a becsületes dolgokhoz!

E közben a gyilkos, egyik látogatónját kikísérve, mellettem ment el és szemtől-szembe láthattam.

Arczáról leritt a sok whiskey és durva, nyers természetével ellentétben állt előkelő öltözet. Valóságos karikatúra volt, a finom ember és finom modor durva karikatúrája.

Egy nagy virágcsokorral, mely a lélek tisztaságát jelképezte, előkelő hölgy lépett a visszatérő elébe. Üdvözölni akarta a nagy férfit, de szava elakadt és egy székre erőltlenül hanyatlott alá.

Az elítélt fásultan vette át a csokrot és megvető taglejtéssel a terem sarkába dobta, a hol most vettem észre csak, temérdek virág volt már egy rakásra halmozva. Mind meg annyi a mai fogadó nap aratása.

igényei ellen védelmezze és hogy a béke megkötése elé távolról sem akar lelküdhettesen akadályokat gördíteni. E szerint jogos az a remény, hogy Khina és Japán között a béke végre valahára mégis helyre fog állani.

Vásár a kir. operaházban.

— Az alföldi inségesek fölségelése. —
Budapest, március 4.

Károlyi István gróf József-utozai fejedelmi fényű palotájában főúri társaság tanácskozott ma délután azokon a módoratokon, melyekkel az alföldi inséges népen a jótékonyaság igénybe vételével segíteni lehetne.

A palota híres szépségű vesztibüljében Károlyi Istvánné grófnő fogadta a vendégeket s lelkesítő és buzdító szökökkel kérte támogatásukat a nemes csel eléréséhez. A vesztibül lassankint megtelt a meghívottakkal. Ott voltak:

Apponyi Lajos grófné leányaival Teréz és Adél grófnéasszonyokkal, gróf Eszterházy Miklós Mária és neje, Festetics Taziló gróf és neje, Festetics Pál gróf és neje, Csávolszky Lajosné, Agoston Jozsefne, Daniel Ernőné, gróf Károlyi Sandorné, gróf Károlyi Tiborné, öz. gróf Károlyi Mihály, öz. gróf Károlyi Gyuláné, öz. gróf Károlyi Viktorné, Bischitz Dávidné, Szapáry Gézánné grófnő, gróf Wenckheim Frigyesné leányával, Brüll Ignácné, Adlerné, Bancalari Hedvig, Pártos Gyuláné, Lang Krausa urnő, Desseffy Aurél grófné, Lipthay Béla báró és neje, Földváry-Baschné, Freund Katalin és leányai, továbbá Szalay Imre min. tanácsos, Széchenyi Imre gróf, Nopcsa Elek báró, Tabody József, Bráza Kálmán, Rákosi Jenő, Horváth Gyula, Szokolay Kornél, Porzolt Kálmán, továbbá a mozgalom jegyzője Zichy Antal gróf és titkára Tolnay Akos festőművész.

Az ülést Károlyi István gróf nyitotta meg s az eddig történetéről Zichy Antal gróf és Tolnai Akos referáltak.

E szerint a kezdeményező bizottság már elhatározta, hogy az inségesek javára nagyobb ünnepet rendez, mely jótékony bazárral lesz kapcsolatban. Az ünnepség két napra fog terjedni s a belügyminiszter engedelmével a vásár színhelye a kir. operaházban belteremre átala kitott fényes nézőtere, melyen jobbról-balról lesznek felállítva a vásári sátrak. Az arisztokraczia és az előkelő társaság hölgyközönsége fogja itt a legkülönbözőbb disztárgyakat s egyéb árukat elárusítani, de „szabott áron“, mert minden tárgyon rajta lesz az ára, amelynél többet elfogadni szabad ugyan, de többet fizetni nem muszáj.

A szinpad felőli oldalon lesz egy kis szinpad, amelyen külön hangversenyelőadások lesz-

nek, ének-, zongora- és hegedű-szólókkal. Tervben van egy uri cigányzenekar szervezése, továbbá egy nagyobb némajáték, melynek befejező része egy Gavotte, melyet főúri párok fognak ellejteni koszttümben.

Lesz egy alkalmi lap is, melyet Hevesi József, a „Magyar Gênioz“ szerkesztője szerkeszt.

Az operaházi vásár a Nopcsa Elek báróval történt végleges megállapodás szerint e hónap 19 én és 20 án, kedd és szerdai napon lesz megtartandó és sikerét biztosítja az a körülmény, hogy a társadalom színe java máris megígérte támogatását s a mai értekezlet látogatottsága is a legnagyobb érdeklődésre vall.

Az értekezlet végén a jelen volt hölgyek megállapodtak abban, hogy ki hol fogja a jótékonyaságra buzdítani a főváros kereskedőit és iparosait.

HIREK.

Tájékoztató.

Március 10. A nagybecskereki szőnyeggyár közgyűlése.

Március 10. A délmagyarorsz. gépgyár r. t. közgyűlése.

Március 12. A Szlavianszky-terezett hangverseny a színházban.

Március 24. A tor. athl. klub házi viadala.

Május 16-19. Országos vásár.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kádics János okleveles tanítót az orlo váti községi iskolához ideiglenes minőségben rendes tanítónak nevezte ki.

— **Megerősítés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Scossa Dezső zólyomgyeji kir. tanfelügyelőt, a Nagybecskereken is működött jeles tanferfut és író, jelen állásában végleg megerősítette.

— **Árvíz Torontálmegyében.** Elszomorító katasztrófa híret vesszük a megye délkeleti részéből. A Moraviczka csatorna jobboldali töltését a Rojga torkolatánál tegnap este tíz órakor megszakította a csatorna roppantul megnövekedett vize és a támadt nyolcz ölnyi szakadáson bőszerővel tört át a rohanó áradat, alig néhány szempillantás alatt teljesen elöntve

Nagy margittát. Nehány elszánt ember, ki a vész kitörése idejében a baloldali töltésen időzött, több helyütt átvágta a baloldali töltést, hogy a megtorlódtott víztömeg a másik oldalon is lefolyást találjon. Az átvágási munkálatok közben azonban a jobboldali töltés még három helyütt szakadt át. A meglepett lakosság eszeveszettezen menekült a tájékozott hullámok elől, ki a háztetőre, ki a fák csúcsára. Mentésre csónak hiányában gondolni sem lehetett. A víz elöntötte a szomszédos hollandiai telepeselek tanyáit is. Daniel László alispán, mi helyest a katasztrófáról távirati értesülést vett, sürgősen intézkedett, hogy Nagybecskerekéről csónakokat szállítsanak a vesztiben forgó lakosság megmentésére. Délelőtt tizenegy órakor maga Daniel László alispán indult el vasuton három mentő csónakkal az elöntött községbe. Délután két órakor három újabb csónakot szállítottak Nagymargittára. — A Berzava vize, amelyet a kanaki hidnál feltorlódtott jégtömeg dagasztott nagyra, az éjjel folyamán szintén kilépett a medrélből és elöntötte a kanaki szőlőket. A hidat később lehordták, de a jég csak lassan húzódik tova. — Mint értesülünk, délután egy század katona indult vasuton Nagymargittára, hogy a mentési munkálatokban segítkezzék. — A késő délutáni órákban értesülünk, hogy Daniel alispán távirati kérésére tutajokat küldtek a vész színhelyére.

— **Nyilvános köszönetek.** A „torontálmegyei takaré- és hitelbank“ tekintetes igazgatósága iskolánk fenállása óta évről évre 25 ftnyi segély adományozásával sziveskedik intézetünk szegény sorsu tanulóit támogatni. A folyó tanévre ismét beküldvén nemes adományát, fogadja a tekintetes igazgatóság az intézet nevében hálás köszönetünket. Nagybecskerek, 1895. március 5. Az áll. polg. isk. igazgatósága. — Midőn a „torontálmegyei takaré- és hitelbank“ tek. igazgatósága által adományozott 25 ftnyi összeg átvételét nyilvánosan nyugtázom, egyuttal e helyen is mély köszönetemet fejezem ki az „Iskolagyermekbarát“ segélyző egyesület nevében. Nagybecskerek, 1895. évi március hó 5. Dold István, egyesületi pénztáros.

— **A német szintársulat bucsuja.** Szerdán és csütörtökön, a városunkban időző német szintársulat bucsuelőadásképen Smetana kitünő vig operája: Az eladott menyasszony

— Láthatják önök, — mondá hangosan az elítelt, minő idegesek ezek a szegény teremtsék. Jó lenne, ha egy kis szíverősítőt vennének magukhoz, mielőtt ide jönnének.

— Bemutatom önnek egyetlen leányomat, Blackstone Nelly kisasszonyt, — mondá egy pot rohos ur, egy fiatal leánykát karon fogva vezetve elebe.

— Ez az a Blackstone bíró — sugta a fülembe a rend embere, — aki halálos ítéletét ki-mondotta.

A gyilkos szívélyesen kezelt szorított bírójával, — a fiatal leány pedig tiszteletteljesen meghajította magát. Szűzies arca sugárzott az örömtől.

— Atyám három hónap óta sokat beszélt nekem önöl, — mondá a csinos gyermek kissé kihívólag. Tudom, hogy egy kis összeütközés volt önök között, de reményem, hogy ez nem fogja önt gátolni abban, hogy elfogadja meghívásomat a mai ebédre.

— Valóban, miss lehetetlen, lehetetlen . . . Hígye el, nagy sajnálatomra, lehetetlen, felelt a gazkópé majdnem kacagva.

A fiatal leány elpirult és lesütötte szemeit.

— Ha csak atyja ura, — felelt szemtelenül az elítelt — vissza nem vonja ítéletét!

— Ah James, — felelt a bíró hevesen, — ez már nagy szerencsétlenségre, igazán lehetetlen. Ön tudja, hogy az ítélet, nélet!

Majd odahajolva az elítélthez, ezt sugta fülebe:

— Most már kétszer annyiért sem tehetném meg, a mennyit bírói tisztem a konyhára hoz!

— Valóban, kedves uram, — szólalt meg a kis leány, — rettenetes dolog lehet felakasztva lenni.

— Csak egy percnyi fájdalom, miss Blackstone — felelt közte a bíró, — semmivel sem több. Magam is szeretnék így meghalni, — tette hozzá révetegül.

— Ugy van, egy percnyi fájdalom, — mondá nyájasan Dux James, — ha jó a szerkezet, és az ember tisztos a felől, hogy a hóhér érti mesteriségét. Apropos, kedves bíró, ugye

bár lesz olyan szives és gondoskodni fog, hogy a kötel kellő p ha legyen? Nem szeretném, ha nagy ügyetlenségében engem is egy negyedórát kinezna, mint a multkor Paelps-et, kit aztán végre is a jelenlevők saját kezükkel fojtottak meg!

— Legyen nyugodt, barátom. Számíthat rá, hogy mindent megteszek, a mi önnek kellemes lehet . . .

Egy néger szolga most jelenté, hogy találva van. Már éppen menni készült a társaság a fogházfelügyelő ebédője felé, melyet az konyhájával és konyha személyzetével készséggel felajánlott az elítelt utolsó lakomájára, midőn egy fehér főkötős és kötéyes asszony hősiesen a terembe rontott, egyik kezében magásra tartva egy sült szárnyast, — a másikkal egy suhancot von-szolva maga után.

— Nézzék csak uraim, nézzék! Ez a gaz kópé el akarta lopni ezt a sültet, melyet annyi gondnal készítettem a mi ünnepet férőnk tiszteletére.

A társaságon általános méltatlankodás vett erőt, — két férfi pedig megragadta a suhancot és simpliciter kidobta a teremből.

E kis intermezzo után végre asztaihoz ültek. A főhelyet az elítelt foglalta el. Jobb oldalán Blackstone bíró ült, balján pedig az államügyész. Egy hírneves lelkész imát mondott, melyben ekesen szóló nyelven célzás is volt a holnapi ünnepélyességekre.

Dux ur rettenetes módon evett és ivott. Vidám kedélye, jó humora általános bámolatot keltett a nagyszámu és előkelő társaságban. Minden fogás után a baptista egyház templomi zenekara szép darabokat játszott, ajtatos ihletettséggel. Végre a fagyalt után toasztokra került a sor. A sok közül kettőt ide is iktatunk mutatónak. Az egyiket Brown Györgynek, a szerencsétlen áldozatnak ikertestvere mondta.

— „Gentlemenek és lady k! A mi szeretetre és tiszteletre méltó James unk elhagy bennünket. Adja Isten, hogy meg desithessük számára az eiválás unalmát és hogy megrövidíthessük fájdalmas éretét!“

Dux erre így felelt:

— „Lady-k és gentlemen-ek! Ez az órá egész életpályam legszebb órája. Hosszas és változatos „szereplésem és működésem“ alatt soha semmi sem sejtette velem, hogy valaha ilyen tiszteletreméltó társaságban, ennyi tiszteletnek tárgya és részese leszek, — egészen addig a perczig, míg azt az öreg Brown ot agyon nem ütöttem, — kinek különben a kegyelem istene nyujtsa irgalmasagát! Ennek a bücsöknek halála új embert csinált belőlem. Mordhatnám, második életet adott nekem. Mi helyt kimondták halálos ítéletemet, mindjárt jobbnak éreztem magamat.

Ha visszanyerném szabadságomat, soha többé egy gyermek hajszálát sem érinteném. Nem, de hála istennek, ügyem holnap már jobb helyen lesz, mint a minon ezen a bűnös földön van. Ugy van, holnap a szentek, a proféták, az angyalok társaságában leszek, kik hatalmasabbak, mint az Egyesült Allamok elnöke a maga Maison Blanche ában. Es onnét a magas égből, a hol jogom van a legjobb helyhez, majd részvétkeintetet veteek önökre, nyomorult bűnösökre! Hogy semmi tisztátalan földies érzelmet ne vigyek magammal, most, midőn az örökkéartó boldogságba belépni készülök, mindenkinék tiszta szívöl megbocsátok, megbocsátok a bírónak; megbocsátok az esküdteknek; megbocsátok a tanuknak, kik vallomásukkal haláomat okozták. Végre megbocsátok az ügyes Brown Györgynek, a ki mindennek a legelső, kezdő oka! Nem marad szívemben egy csepp keserűség sem . . .“

Mindenki sirva fakadt.

— Ez egy szent! — mormogott a lelkész.

A bíró négy üveg kaliforniai cliquot mögött, szalvétájával takarta el vörösre sirt szemét.

. . . Midőn a bucsuzások áradata közepett, elhgytam a termet, a lelkész hangosan így szólt, úgy hogy még kivehettem:

— Lady k és gentleman-ek! Ajánlom önöknek, hogy holnap hozzák el magukkal gyermekeiket is! Ebből a szép példából több erőt fognak meríteni a javulásra, mint összes prédikációinkból.

kerül színre, amely a bécsi kiállítási színházban száznál többször adódott egymás után. A tetemes áldozatok dacára, amelyeket a nagy költséggel beszerzett dalmű színházata a társulat műveltségére ró, a helyarákat csak igen mérsékeltten emelik a két utolsó előadásra.

— **Sajátságos álomkór.** Orvosi körökben nagy érdeklődés tárgyát képezi most egy tizenkilenc éves lohnai parasztnak az álomkór esete. Az illető fiu, Leber Konstantin, már évek óta szenved álomkórban, de azért gyakran megtörtént, hogy egy-két órára öntudatra ébredt. A múlt nyár óta azonban szünet nélkül tart az álma s a fiu napoként legfeljebb néhány percesnyi időre nyitja fel szemét, hogy aztán újból tovább aludjék. A fiut nagynehezen tudják csak táplálni, mert az álomkórral együtt bizonyos izommeredés van egybekötve s az alvó száját alig bírják annyira arnyira kifeszíteni, hogy valami folyékony tápláló nedvet adjanak be neki. Az alvó rendkívül halvány, lélegzése alig hallható s az érverés a minimumra szállott le. Folyton soványodik, mintegy szemlátomást asszik össze a test s a beteget kezelő orvosok tanácstalanul állanak a kórral szemben, a melynek lényegét nem tudják kimagyarázni.

— **Halálozás.** Ölv. Stojits Antalné sz. reimniczthali Reimniczer Janka asszony, mint részvétellel értesülünk, tegnap rövid szenvedés után meghalt. Az elhunyt ura öbén Fuka Száva m. kir. honvédszázados anyósát gyászolja. A család által kiadott jelentés így hangzik:

Alóliottak fájdalomtelt szívvel jelentik, hogy szeretett és feledhetetlen anyjuk, illetve anyósuk, nényük és nagyanyjuk özv. Stojits Antalné szül. reimniczthali Reimniczer Janka ez évi márczius hó 4 én, d. e. 10 órakor, életének 66-ik évében, rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A drága halottnak hamvai ez évi márczius hó 5 én d. u. 4 órakor a róm. kath. hitvallás szertartásai szerint a helybeli ugynevezett tomasváci gör. kel. sírkertben fognak örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engasztelő szent mise áldozat ez évi márczius hó 6-án d. e. 10 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az egék urának bemutatni. Nagy-Becskek, 1895. márczius hó 4-én. Örök béke lengjen hamvai felett! Fuka Szávané szül. Stojits Kornélia, mint leánya. Zdeniczay szül. reimniczthali Reimniczer Fani, mint nővér. Fuka Száva, m. kir. honvédszázados, mint vő. Fuka Zsófia, mint unoka.

— **A temesvári takarékpénztár közgyűlése.** Temesvárról írják, hogy a temesvári takarékpénztár vasárnap délelőtt tartott évi közgyűlést rudnai Nikolics Feodor báró, v. b. t. tanácsos elnökle alatt. Elnök a közgyűlést megnyitván, Popper Bertalan iróafőnök felolvasta az igazgatósági jelentést.

A jelentés szerint a leolyt üzletév igen kielégítő volt és az intézet egyik üzletágban sem szenvedett veszteséget. A tiszta nyereség 25.726 frt; 4679 frttal több, mint 1893-ban. Az egész tiszta nyereség a takarékpénztári üzletről származik, mert a herkulesfürdői bérletjövödelmét leírásokra és új beszerzésekre fordították. Az 1894. évi tiszta nyereség a részvénytőke 8 1/2 százalékos kamatoztatásának felel meg, az igazgatóság azonban csak 5 százalék osztalékot javasol kiadni, mindaddig, míg a tartalékalap megfelelő nagyságot ér el. Herkulesfürdőben a vendégek forgalma az elmúlt évben növekedett, a mennyiben a fürdőben 1200 al több vendég fordult meg, mint 1893-ban. A tiszta nyereségtől az igazgatóság 10 százalékot, vagyis 2572 frtot a tartalékalap javára kíván fordítani, részvényenként (3000 részvény) 5 frtjával 15.000 frtot osztalékként ajánl kiadni, a fennmaradó 8577 frtból 6000 frtot a tartalékalap javára ajánl fordítani, 1957 frtot az érték-cökkenési alapba utalni és 619 frt 95 krt új számlára előírni.

Vimmer József felolvassa a felügyelő bizottság jelentését, mely pártolja az igazgatóság indítványait, a melyeket a közgyűlés elfogad. Helyesléssel vétett tudomásul, hogy az igazgató-ság lemond az alapszabályszerű tantiémekről. A felügyelő bizottság részére 300 frt tiszteletdíj szavaztatott meg. Tedeschi János keresk. tanácsos kérdésére Vest Ede igazgató közli, hogy az igazgatóság már lépéseket tett az iránt, hogy a herkulesfürdői bérletre nézve külön részvénytársaság alakítsassék; a bérlet azonban adminisztráció tekintetében tovább is az intézet kebelében marad. Ezzel a közgyűlés véget ért.

— **A lottó-pör folytatása.** Farkas Menyhért, mikor a szegedi csillag-börtönből kiszabadult, alig egy óra mulva egy újságíró előtt úgy nyilatkozott, hogy az osztrák államkincstárral szemben perújítással él. A perújításból úgy látszik semmi sem lesz, mert most arról értesítik lapunkat, hogy Farkas Menyhért egyezkedni óhajtott az osztrák államkincstárral. A lottó-király állítólag egy budapesti ügyvédi már megbízott azzal, hogy ajánljon föl a nevében az osztrák államkinc-

tárnak 20 százalékot. Lebet a hirben valami igaz, mert Farkas Menyhért a csillag-börtönből eltöltött évek alatt schesam rezignált s környezetére a bár komoly, de teljesen optimista férfi hatását gyakorolta.

— **Szigethy József temetése.** Szigethy Józsefet, Torontálmegye II. számvevőjét, kinek haláláról megemlékeztünk volt, tegnap délután négy órakor kísérték a város nagy részvéte mellett örök nyugalomra. A halottas házában Lauka Gusztáv bucsuztatta rövid beszédben a halottat, azután megindult a gyászmenet, a melynek sorában voltak: Rónay Jenő főispán, Daniel László alispán, dr. Dellimanich Lajos m. főjegyző, Poroszkay Béla m. főügyész és közéletünk számos más jelese, akik mind megjelentek, hogy a megye elhunyt jeles tisztviselőjét utolsó útján kíséjék. A halottas koesi mindkét oldalán megyei hajduk haladtak kivont karddal. A gyászoló család részéről a következő sorok közlésére kértünk:

Felejtetlen ferjem halála alkalmából az őszinte részvét nyilvánulásával szemben képtelennek érzem magam egyenkint köszönetet mondani, fogadják a vigasztalók e helyen köszönetemet azon igyekezetükért, melyvel tájaldalmamat enyhíteni akarták. Özv. Szigethy J. zsefné, szül. Demkó belánszki Antónia.

— **Jóteköny adományok.** Kajtár Jenő alibunári főszolgabíró egy Alibunáron rendezett táncmulatság tiszta jövedelmekép 100 forintot szolgáltatott át a vöröskeresztesztyelet nagybecskerei választmányának. Ugyancsak a választmány kezeihez jutott a Torontálmegyei takaré- és hitelbank is 40 forintot a hosszú, kemény tél nyomán némely helyütt mutatkozó nélkülözések enyhítésére.

— **Tűzhely-társaság** Párisban, a hol most a szociális bajok orvoslása van divatban, előkelő urak és hölgyek tűzhely-társaság azimen egyesületet alapítottak azzal a céllal, hogy az éhség nyomorán segítsenek, de egyuttal egy más bajt is kiirtsanak. Az alapítók ugyanis abból az elvtől indultak ki, hogy a koldusnak adott garasok rendszeren cseljukat tévesztik, mert ritkán fordítanak a létfentartás fedezésére. Kibocsátottak tehát tűzhely-bonokat, a melyek tiz krajczárért minden dohánytözsdeben vásárolhatók. Azután népkonyhákat állítottak fel, sőt a világ város legtöbb vendéglőszével oly egyezményt kötöttek, hogy ilyen bonóért vagy egy tal vastag levest kenyérrrel, vagy egy tányér főzeléket hussal és kenyérral adjon. Ezek a bonok nagyszerűen beváltak, mert a szegények is veszik, de nagy mértékben a gazdagok vásárolják, hogy a koldulóknak adják. Ha ma Párisban azt mondja a koldus, hogy: uram, nincs mit ennem, pénz helyett bont nap, a melyet palinkás boltban be nem válthat s tényleg éhsége csillapítására kénytelen fordítani. Bizony kitünő eszme.

— **A sakkverseny győzői.** A nagy becskerei sakk-kör versenye a vasárnap pótmerközésekkel véget ért. A kilencz díj elosztása a következőkép ment vége: az első díjat nyerte Filkovic Boldizsár, a másodikat Haidegger Ödön, a harmadikat dr. Kovács Iszó, a negyediket Eckfeld Mór, az ötödiket Berényi Bódog, a hatodikat Wolfinger Győző, a hetediket Wertheimer Béla, a nyolcadikat Selegianu Döme, a kilencediket pedig Kovács Gedeon. Díjkiosztás előtt Filkovic Boldizsár elnök még egy díjat ajánlt fel, amely Rottenberg Belának jutott.

tudatta Bartha Miklóssal, hogy a függetlenségi és 48-as pártból kilép Egy másik levelében pedig, amelyet Justh Gyulához intézett, értesíti a kilépettek csoportját, hogy hozzájuk csatlakozik. Kossuth Ferencnek a Justh Eötvös-párthoz való csatlakozása valóságos panikot idézett elő Ugronék kebelében. Meszlényi Lajos, az Ugron Polónyi-párt híve, aki Kossuthnak rokona, mihelyt a kilépést tudatott levélről tudomást nyert, rögtön levélben figyelmeztette Kossuth Ferencet állásfoglalásának — szerinte végzetes következtetésére. Ő és társai — ugymond — kénytelenek lesznek küzdeni Kossuth Ferenc ellenében is.

Ugronék manifesztuma.

Budapest, márczius 5. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A függetlenségi és 48-as pártban maradtak ma kibocsátott kiáltványa élesen kifakad Justhék ellen. Nem hittük, — ugymond egyhelyütt a manifesztum — hogy Magyarország függetlenségének katonái Bécs zsoldosaival lépjenek szövetségre. A manifesztum végül a pártütők ellen harcra szólítja a népet.

Ernyei szabadlábán.

Budapest, márczius 5. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A fogságban levő Ernyei Armin bankár érdekében védője tegnap kérvényt adott be a törvényszékhez, melyben arra való hivatkozással, hogy most már a vizsgálat sikerének meghusításától nem kell tartani, védelemre szabadlábára helyesését kérte. A törvényszék figyelmebe véve ezt, de meg azért is, mivel Wolf Vilmos dr. zárgondnok azt jelentette, hogy a károsok elzalogosított sorsjegyeiket s értékpapirjaikat, melyeket Ernyei ismét elzalogosított, a kapott előleg és kamat megfizetése ellenében visszakaphatják, Ernyeit ma délután szabadon bocsátotta. A bűnvizsgálat természetesen így is tovább folyik.

Tisztelgés a belügyi államtitkárnál.

Budapest, márczius 5. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Latkóczy Imra belügyi államtitkárnál tegnap tisztelgett a tisztviselői kar. Az államtitkár rövid beszédben jóakaratu támogatásukat kérte.

Kivégzés Szatmárott.

Budapest, márczius 5. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Szatmárról telegrafálják, hogy ott ma hajnalban Franz Pál négyszeres rablógyilkoson Bali Mihály hóhér végrehajtotta a halálos ítéletet.

Dr. Brájjer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős:

Kabos Bertalan helyettes szerkesztő.

Nyilttér.)*

Táviratok.

Országgyűlés.

(A képviselőház ülése márczius 5-én.)

Budapest, márczius 5. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Négy ellenzéki beszéd töltötte be a Ház mai ülését. Helfy Ignác, Szent-iványi Kálmán, Márkus József és Hock János mondták. Az appropriáció vitája ma sem fejeződött be. Polónyi Gézátt Busbach Péter közbeszólásai, Tisza Istvánt meg a Hock János beszéde személyes kérdésben való felszólalásra indították.

Kossuth Ferenc levelei.

Budapest, márcz. 5. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kossuth Ferenc, aki a napokban tért vissza Nápolyból, levélben

* Az e rovat alatt közölt táviratok nem vállalnak felelősséget a tartalomért.

